Definiţia lexicografică – metatext sau metadiscurs?

Ioan OPREA
Universitatea „Ştefan cel Mare" din Suceava

Abstract: It is generally acknowledged that the information following a headword in a monolingual dictionary is a matter of *metalanguage*, and since the information itself may be of several types, one is entitled to consider several *metalanguages*. Within this context, the analytical definition is a special means of making any lexical unit in its structure function metalinguistically. Since many specialists have already embraced concepts such as "metadiscourse" and "metatext", the lexicographic (analytical) definition must be revisited, which is the scope of the present paper.
Keywords: *definition, dictionary, metalanguage, semiotics, semantics, syntax, pragmatics, metatext, signification, language, text.*

În înţeles general, de mijloc de redare analitică a conţinutului unui element lexical, definiţia lexicografică, fiind aplicată la toate tipurile de cuvinte ale unei limbi, este, nu numai foarte variată din punct de vedere structural, ci diferită, chiar în cazul aceleiaşi grupe morfologice, din punct de vedere al statutului semiotic, logic şi gnoseologic. În principiu, orice definiţie, considerată din perspectiva enunţului care circumscrie prin elementele de bază acest conţinut, reprezintă o formă de convertire a limbii în metalimbă sau în metalimbaj şi, din acest motiv, ar putea fi încadrată metatextului. Totuşi, ţinînd cont de faptul că unitatea lexicală definită nu reprezintă un text, adică o înlănţuire de cuvinte cu înţeles unitar, atunci folosirea termenului *metatext* nu este conformă statutului atribuit lui în mod obişnuit. Ar exista, prin urmare, unele alcătuiri metalingvistice ce pot fi considerate metatexte şi altele ce nu pot fi considerate astfel şi, avînd în vedere această situaţie, este necesară întreprinderea unei analize speciale a problemei care se prefigurează în legătură cu statutul definiţiei lexicografice din perspectivă metalingvistică.

Tipul reprezentativ de lucrare lexicografică ce trebuie avut în vedere în acest caz este desigur *dicţionarul monolingv general*, adică cel care oferă informaţii în legătură cu semnificaţiile şi funcţiile unităţilor limbii antrenînd mijloacele acesteia şi care tratează în cadrul unor articole speciale toate speciile de cuvinte (nu numai pe cele raportabile la realităţi extralingvistice, prin urmare). Într-un astfel de dicţionar, fiecare cuvînt-titlu este succedat de informaţii, care, prin raportare la el, au statut metalingvistic, dar acest statut nu este aceeaşi în toate cazurile, încît, chiar în cazul unei singure semnificaţii poate fi diferenţiat de la un segment la altul. Cu atît mai mult, informaţiile ce ţin de semnificaţiile diferite ale aceluiaşi cuvînt-titlu, ce poate avea uneori chiar mai multe valori morfologice, pot fi deosebite, fiindcă au în vedere forma lingvistică din mai multe unghiuri de vedere. Ca atare, tipul reprezentativ de lucrare lexicografică este dicţionarul monolingv general, care

BDD-A27315 © 2017 Editura Universităţii din Suceava
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 08:58:01 UTC)

prezintă definiţii pentru elementele lexicale ce aparţin tuturor claselor morfologice (sau părţilor de vorbire). Aici un cuvînt-titlu este succedat de informaţii, între care cele mai importante privesc conţinutul şi realizează definiţia lexicografică propriu-zisă, atribuită separat pentru fiecare dintre semnificaţiile sau funcţiile lui. Se adaugă la acestea construcţiile fixe sau stabile în cadrul cărora cuvîntul respectiv este element de bază. În acest caz, cuvîntul-titlu este obiect de descriere în mai multe etape: pe de o parte, prin succesiunea definiţiilor atribuite fiecăreia dintre valorile pe care le poate avea şi, pe de altă parte, prin definiţiile care însoţesc construcţiile stabile.

Deşi practica lexicografică are o tradiţie seculară, problemele definiţiei lexicografice şi, în general, problemele ce ţin de informaţiile care însoţesc cuvîntu-titlu au fost cercetate cu atenţie de specialişti abia începînd cu a doua jumătate a secolului al XX-lea, după ce s-a determinat funcţia metalingvistică a limbii ca fiind una dintre aspectele principale ale funcţionării ei şi au început investigaţiile pentru identificarea trăsăturilor metalimbajelor[1]. S-a putut stabili cu acest prilej că, în dicţionarele monolingve, cuvîntul-titlu este supus unei analize complexe şi este prezentat ca fiind urmat de o suită de informaţii ce pot fi repartizate mai multor metalimbaje, fiecare avînd altă orientare din perspectiva ştiinţei limbii, precum: clasa gramaticală, indicaţia etimologică, ansamblul formelor şi variantelor caracteristice, relaţiile combinatorii şi posibilităţile distribuţionale, conotaţiile istorico-sociale (de circulaţie) şi definiţia propriu-zisă, adică enunţul prin care semnificaţia sau funcţia cuvîntului-titlu este redată prin trăsăturile ei de bază.

Desigur, în cazul fiecăruia dintre aceste paliere interpretative, cuvîntul-titlu este privit ca element al limbii, însă, în unele lucrări lexicografice sînt oferite şi exemple ilustrative, construite de autori sau extrase din texte, care reprezintă eşantioane de folosire concretă a limbii (în vorbire). Privit din perspectiva sistemului limbii, cuvîntul (sau altă unitate semnificativă ori funcţională) are un conţinut stabilit prin poziţia pe care o ocupă în raport cu alte cuvinte sau unităţi ale limbii, iar în cazul întrebuinţărilor concrete, al vorbirii, conţinutul se relevă în forma sensului, a unei proiecţii a semnificaţiei sau funcţiei. De aceea, Eugen Coşeriu a identificat pentru orice unitate funcţională a limbii, pe de o parte o *semnificaţie a limbii* şi, pe de altă parte, *semnificaţiile vorbirii*[2] sau *sensurile*. Ca atare, în procesul comunicării, cuvîntul (şi alte unităţi ale limbii) îşi relevă sensurile ce cuprind elementele nucleice ale semnificaţiei, însă împreună cu unele elemente periferice şi conjuncturale, iar definiţia lexigrafică este chemată din acest motiv să realizeze o selecţie, reţinînd numai ce este distinctiv, general şi evidenţiator la nivelul limbii.

Între tipurile de informaţii oferite de articolul de dicţionar, definiţia lexicografică reprezintă componentul esenţial, însă, aşa cum s-a menţionat, de cele mai multe ori, un cuvînt-titlu nu este urmat de o singură definiţie, ci de mai multe, cîte una pentru fiecare dintre semnificaţiile şi funcţiile lui, iar uneori şi pentru fiecare dintre construcţiile stabile (cuvinte compuse, sintagme, locuţiuni, expresii) în care este element component (de bază). Ca atare, îmbinările de cuvinte de tipul compuselor, sintagmelor, locuţinilor şi expresiilor, întrucît sînt purtătoare de semnificaţii unitare sau de funcţii la nivelul limbii şi al vorbirii, nu pot avea alt tratament în dicţionarul monolingv decît cuvintele propriu-zise, fiindcă sînt, la fel ca acestea, purtătoare de valoare la nivelul sistemului.

---

[1] S-au remarcat în acest sens îndeosebi lingviştii francezi, iar, între ei, Josette Rey-Debove cu lucrările *Etude linguistique et sémiotique des dictionnaires français contemporains* (Mouton, 1971) şi *Le Métalangage* (Le Robert, 1978).

[2] Eugenio Coseriu, *Bedeutung und Bezeichnung im Lichte der strukturellen Semantik*, în P. Hartman und H. Vernay (eds), *Sprachwissenschaft und Übersetzen. Symposion an der Universität Heidelberg 24.2 – 26.2.1969*, Hueber, München, 1970, p. 104-121.

BDD-A27315 © 2017 Editura Universităţii din Suceava
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 08:58:01 UTC)

Din perspectiva raportării la metatext sau la metadiscurs, se ridică o problemă importantă ce constă în faptul că, măcar în cazul în care definitul este reprezentat de cuvînt, nu se porneşte de la un *text* sau de la un *discurs* pentru a realiza ceva „după", „dincolo", potrivit exigenţei semnificative a prefixoidului *meta-*. De altfel, chiar în cazul compuselor, sintagmelor, locuţiunilor şi expresiilor, se porneşte de la considerarea lor în afara unui text sau unui discurs, adică de la starea de *autonimie*, fiindcă sînt privite în sine, ca elemente ale limbii şi, ca atare, este necesar de stabilit în mod mai precis ce reprezintă această situaţie de element *autonim* şi cum se poate raporta ea la text sau la discurs. Trebuie observat în acest caz că, indiferent de alcătuirea ei, unitatea definibilă – cuvînt, compus, sintagmă, locuţiune, expresie – este recognoscibilă ca element al limbii, ca formă şi conţinut, ca semn lingvistic, fără a fi necesară antrenarea ei în alcătuirea textului sau discursului, încît informaţiile care îi succed în dicţionarul monolingv reprezintă *metalimbajele semnului*, în cadrul cărora definiţia lexicografică reprezintă *metalimba conţinutului*. Aşadar, în principiu, un element al sistemului limbii constituie un enunţ, un text implicit sau o sumă de enunţuri ori texte implicite, care devin explicite în enunţurile şi în textele care-l conţin în actele de vorbire. Definiţia lexicografică a elementului respectiv nu indică aceste enunţuri sau texte (iar, dacă le indică, precum în cazul unor prepoziţii şi conjuncţii, le atribuie un statut generalizant) şi, prin urmare, este „dincolo" de ele, dar cu referire la ele.

După ce Ferdinand de Saussure şi Charles Peirce au întemeiat ştiinţa semnelor, semiotica, care a stimulat cercetările asupra semnelor, în general, şi asupra semnelor lingvistice, în special, Charles Morris a realizat o sinteză în care a indicat caracteristicile de bază ce le pot avea semnele ca elemente ale unor sisteme comunicative şi disciplinele care tratează aceste caracteristici[3]. Potrivit concepţiei lui Morris, semnul (lingvistic) are trei dimensiuni, căci este semn pentru un obiect pe care-l semnifică (dimensiunea semantică), este semn pentru alt semn cu care se asociază (dimensiunea sintactică) şi este semn pentru cel care-l foloseşte (dimensiunea pragmatică). Aceste dimensiuni există virtual în intuiţia vorbitorilor chiar şi atunci cînd semnul este privit în sine, cînd este autonim, dar, în acest caz, datorită valenţei multiple conferite de polisemantism, ele sînt numai posibile, iar nu realizate, fiindcă se prezintă sub forma unui complex ale cărui componente se precizează numai în uz, în ansamblul comunicativ reprezentat de vorbire. Cum a fost precizat, definiţia lexicografică are sarcina de a trata distinct fiecare dintre posibilităţile semnificative şi funcţionale ale autonimului, valoarea ei fiind dată de precizie şi de raportarea la aplicaţia acestor posibilităţi în vorbire. Dimensiunile indicate de Charles Morris se pot actualiza distinct în actele de vorbire, în sensul că, de fiecare dată, prevalează una dintre ele, încît, de exemplu, un enunţ precum *Foc!*, deşi se bazează pe o unitate lexicală cu caracter referenţial determinat, relevă dimensiunea pragmatică, valoarea comunicativă nefiind în primul rînd aceea de a identifica un „foc", ci de a anunţa un pericol reprezentat de foc sau de a ordona declanşarea unei arme, indicînd, prin urmare, o anumită comportare. Desigur, deşi este folosit singur, cuvîntul nu este aici un autonim, ca în situaţia de cuvînt-titlu al unui articol de dicţionar, iar dicţionarul trebuie să înregistreze (şi să descrie) această posibilitate de folosire a lui. Pe de altă parte, unele cuvinte relaţionale, îndeosebi conjuncţii, nu pot avea decît un conţinut (fiindcă au un conţinut!) reprezentat de relaţia pe care o realizează şi de raportul stabilit între elementele relate. Există, de altfel, numeroase alte situaţii cu caracter special cărora definiţia lexicografică trebuie să le ofere un cadru analitic şi să le facă distinctibile în sistemul limbii.

[3] *Foundations of the Theory of Signs*, în Charles Morris, *Writings on the general Theory of Signs*, Mouton, The Hague – Paris, 1971, p. 17-74.

BDD-A27315 © 2017 Editura Universităţii din Suceava
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 08:58:01 UTC)

Rezultă de aici marea diversitate a definiţiilor lexicografice, dar şi faptul că, luate individual, fiecare este ataşată unui palier semiotic, iar nu la toate simultan, chiar dacă este de la sine înţeles că între aceste paliere există corespondenţe şi cooperări de diferite tipuri. Dacă, pe drept cuvînt, Saussure a stabilit că structura limbii determină statutul conţinutului lexical şi asigură stabilitatea semnificativ-funcţională a unităţilor lingvistice, definiţia lexicografică trebuie să indice componentele acestui conţinut şi să aibă în vedere realitatea vorbirii, cuvîntul-titlu rămînînd astfel numai teoretic cu trăsătura autonimiei, care se relativizează prin competenţa lingvistică a specialistului alcătuitor de opere lexicografice şi prin sursele de informare pe care acesta le are în atenţie. De aceea, indiferent de semnificaţia sau de funcţia definită, definiţia lexicografică este în principiu un metatext, cu formă, structură, conţinut şi extensiune ce variază în funcţie de aspectul vizat al unităţii lexicale sau al complexului lexical cu semnificaţie sau funcţie unitară.

Pentru a scoate în evidenţă varietatea structurii şi conţinutului definiţiilor lexicografice este, desigur, necesară o prezentare a unor situaţii concrete, chiar dacă anumite aspecte caracterizante nu vor putea fi semnalate în toate cazurile. O precizare care trebuie făcută iniţial este că indicaţia ce ţine de metalimba gramaticii (clasa gramaticală, compus, locuţiune, expresie) este convertibilă în primă trăsătură semantică şi funcţională, cum specifică – de altfel – cvasitotalitatea teoriilor semantice, deoarece precizează tipul de definiţie analitică ce va urma, precum şi, în majoritatea cazurilor, înscrierea definiţiei într-unul din cele trei paliere stabilite de Morris. Ca atare, indicaţia *substantiv*, de exemplu, sugerează în principiu succesiunea unei definiţii lexicografice analizabile după structura aristotelică, în gen proxim şi diferenţă specifică, şi înscrierea ei în sfera semanticii, în vreme ce indicaţia *conjuncţie* prefaţează o definiţie cu o structură specială (care descrie o relaţie), repartizabilă domeniului sintaxei, iar indicaţia *interjecţie* (la cuvinte precum *hai, vai* sau la forme precum *poftim, taci*) este un raport ce reflectă un caracter ilocuţionar sau performativ, care ţine de pragmatică. Cu toate acestea, trebuie observat că orice definiţie lexicografică analitică este de obicei un enunţ, uneori de valoarea unei propoziţii sau fraze, ce se propune ca un text de sine stătător despre o semnificaţie sau despre o funcţie ce este subînţeleasă ca *un text implicit* despre o cunoaştere, despre o relaţie sau despre o activitate.

Nu există formule unice de realizare a definiţiei lexicografice nici din punctul de vedere al clasei morfologice a cuvîntului supus definirii şi nici din perspectiva includerii într-un domeniu semiotic, fapt relevat chiar numai în cazul substantivului, ale cărei definiţii au fost cercetate şi clasificate de cele mai multe ori. Cu toate acestea, nu se poate afirma că definirea şi structura sau conţinutul definiţiei ar fi lipsite de anumite rigori pentru a fi valabile şi, prin aceasta, utile din punctul de vedere al cuprinderii semnificaţiei sau funcţiei definitului. Ca atare, informaţia trebuie organizată într-un anumit mod şi trebuie să selecteze elementele relevante şi suficiente:

casă: clădire care serveşte drept locuinţă omului;
balaur: monstru imaginat ca un şarpe uriaş (înaripat), care varsă foc;
mănunchi: cantitate de fire vegetale care se poate cuprinde cu mîna;
medicaţie: totalitate a medicamentelor folosite într-un tratament;
mister: ceea ce este necunoscut sau neînţeles;
carenă: parte a unei nave care stă în apă
miazănoapte: punct cardinal opus sudului, care se află în direcţia stelei polare.

BDD-A27315 © 2017 Editura Universităţii din Suceava
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 08:58:01 UTC)

Definirea semnificaţiilor verbale este realizată într-o manieră relativ mai omogenă, fiindcă aici primul element (care corespunde genului proxim) este întotdeauna un verb sau o locuţiune verbală:

căuta (tr.): a încerca să găsească sau să afle ceva;
părăsi (tr.): a lăsa pe cineva sau ceva plecînd în altă parte;
magnetiza (tr.): a face ceva să capete proprietăţi de magnet;
vizita (tr.): a merge la cineva în vederea unei întrevederi;
minţi (intr.): a face afirmaţii false, neîntemeiate;
topi (refl.): a trece din starea solidă în cea lichidă (sub influenţa căldurii).

Maniera cea mai extinsă de definire a adjectivelor, indiferent de tipul lor, este cea a unei descrieri iniţiate prin pronumele relativ *care*:

măiestru: care este îndemînatic la lucru (şi iscusit la minte);
doilea:care urmează după primul;
acel(a): care este (mai) departe de vorbitor.

Uneori însă, îndeosebi în cazul însuşirilor primare legate în mod necesar de anumite realităţi, se menţionează acestea pentru a face intuibilă semnificaţia. Ca atare, dacă în mod obişnuit se poate realiza formula **alb**: care este de culoarea zăpezii, se poate oferi şi formularea în care incipitul care este lipseşte, încît definiţia este iniţiată de o prepoziţie: de culoarea laptelui, a zăpezii, adică aşa cum se procedează de obicei în definirea adverbelor.

Elementele de relaţie, între care se cuprind toţi conectorii (cuvînt sau grup locuţional) indiferent de nivelul la care funcţionează (sintagmă, propoziţie, frază, text), solicită o structură şi un conţinut al definiţiei specifice, deşi, de obicei, dicţionarele recurg la mijloace variate pentru a indica rolul lor în coerenţa şi coeziunea comunicării. Într-o manieră optimă, definiţia acestor elemente are însă un aspect determinat:

căci: exprimă ideea de motivare pentru ceea ce a fost enunţat anterior;
prin urmare: exprimă ideea de concluzionare în raport cu ceva afirmat anterior;
pe: exprimă ideea de contact, privit concret, pentru două sau mai multe elemente (*o carte **pe** masă*);
sau: exprimă ideea de discontinuitate pe baza unei alternări (*îi răspund mîine **sau** poimîine*);
şi: exprimă ideea de conexiune, între două elemente aflate pe acelaşi plan (*părinţii **şi** copiii*);
şi: exprimă ideea de completare, printr-un adaos de aceeaşi natură (*un kilogram **şi** jumătatede*);
şi: exprimă ideea de urmare a unui fapt în raport cu altul (*l-am strigat **şi** a venit*).

Cum se poate constata, elementele de relaţie (de valoarea unui cuvînt sau a unui complex locuţional) pot exprima mai multe raporturi sau mai multe nuanţe sensibil diferenţiate ale unui raport conceput sub aspectele lui generale, căci, în principiu, conjuncţia **şi** exprimă de fiecare dată o nuanţă a ideii de conexiune, care se actualizează în înconştiinţa vorbitorilor atunci cînd este enunţat cuvîntul *şi* în condiţii de autonimie (adică lipsit de orice context).

BDD-A27315 © 2017 Editura Universităţii din Suceava
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 08:58:01 UTC)

Orice limbă are numeroase elemente lexicale prin care se exprimă stări, atitudini, solicitări sau chiar se săvîrşesc anumite activităţi, acestea fiind cuvinte (sau forme gramaticale) în a căror definire prevalează aspectele pragmatice. De obicei, definiţiile sînt iniţiate în asemenea cazuri de elemente metalingvistice prin natura lor (*cuvînt, strigăt, expresie, formulă*), la fel ca în cazul definirii onomatopeelor:

mda: cuvînt care exprimă o afirmaţie îndoielnică;
pst: cuvînt prin care se atrage atenţia cuiva (să tacă, să asculte etc.);
pis: strigăt cu care se cheamă pisica.

Deşi nu ilustrează toate posibilităţile de realizare a definiţiei lexicografice, cînd aceasta este realizată în formă analitică, situaţiile menţionate mai sus ilustrează totuşi structurile adaptate claselor morfologice ale (semnificaţiei sau funcţiei) cuvintelor definite din perspectiva raportării la realitate sau la modul de a o percepe, al efectului intenţionat al comunicării şi al manierei de structurare a cuvintelor ori a enunţurilor. Cîteva aspecte trebuie subliniate în mod deosebit: în dicţionar cuvîntul este considerat în sine, ca element al limbii, dar această situaţie este numai aparentă, căci, de fapt, statutul de element al limbii este reprezentat de obicei de un complex de semnificaţii sau de funcţii, încît o formă lingvistică (sau o asociere echivalentă unei forme lingvistice) este urmată de mai multe definiţii corespunzătoare fiecăruia dintre componentele acestui complex. Din aceste motive, situaţia de autonim a cuvîntului-titlu nu presupune o stare de unilateralitate, ci doar una sintetică, iar investigaţia cu mijloacele lexicografiei nu reprezintă decît convertirea ei în una analitică. Uneori, chiar raporturile dintre limbi (reflectate în dicţionare bilingve) reflectă această situaţie. Cuvîntul românesc *nepot* (la fel ca lat. *nepos* sau it. *nipote*), de exemplu, este definibil la nivel foarte general ca „rudă de gradul al doilea în linie descendentă", în care se ascunde de fapt o polisemie decelabilă prin comparaţie cu limbi precum franceza, spaniola, germana, engleza şi multe altele, unde există forme lingvistice diferenţiate pentru nepotul considerat în raport cu bunicii şi cel considerat în raport cu unchii şi mătuşile. Ca atare, determinarea precisă a valorii elementelor lexicale nu este realizabilă decît în linii generale din perspectiva sistemului limbii, iar o operă lexicografică de un anumit nivel trebuie să depăşească acest cadru prin detalierea semnificativă şi funcţională, rafinată prin modelele de actualizare a elementelor respective în texte (sau eşantioane de vorbire). Prin sensul oferit de text se poate produce astfel detalierea semnificativă sau funcţională pe care sistemul limbii n-o poate oferi prin el însuşi, dar pe care o presupune.

După cum este cunoscut, promotorii lingvisticii textului nu se rezumă la o cercetare strict lingvistică, în sensul clasificării textelor, determinării şi caracterizării elementelor componente, a stabilirii rolului lor sau a relaţiilor dintre ele, ci tind spre stabilirea condiţiilor realizării textelor, a scopului şi a efectelor lor. Prin urmare, aceşti cercetători cuprind în obiectul lor mai mult decît se înţelege în mod obişnuit prin cuvîntul *text*. Aspectele care depăşesc studiul exclusiv a ceea ce ţine de alcătuirea şi de conţinutul textului sînt deduse însă din el, încît, şi în cazul definiţiei lexicografice evaluarea nu se poate rezuma numai la trăsăturile ce rezultă din structura ei, ci trebuie continuat pentru a afla întemeierea acestei structuri, a scopului şi rezultatelor, precum şi statutul subînţeles al elementelor antrenate în definire. Astfel, de exemplu, din perspectiva raportului limbă-obiect – metalimbă, trebuie stabilit ce subînţelesuri are limba-obiect şi cum procedează metalimba la descoperirea lor şi a le evidenţia, încît, fiecare definiţie de dicţionar, dacă este bine alcătuită şi suficientă pentru relevarea unei semnificaţii sau unei funcţii ce caracterizează o unitate lexicală, poate fi considerată forma cu extensiunea cea mai redusă a

BDD-A27315 © 2017 Editura Universităţii din Suceava
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 08:58:01 UTC)

metadiscursului. Pe de altă parte, în ciuda unei structuri interne subordonate unei perspective determinate asupra realităţilor investigate şi unor tehnici de alcătuire impuse de anumite obiective utilitare, dicţionarele realizează o încununare a cercetării limbii, una dintre realizările principale care dau sens şi finalitate ştiinţei limbii. Informaţiile date de de dicţionare (prin definiţii) sînt însă de obicei preluate secvenţial şi nesistematic, încît nu se manifestă întotdeauna exigenţa unei coerenţe şi unei unităţi depline măcar din punct de vedere metodologic, dacă nu şi de conţinut. Din acest motiv, dacă nu se pune la îndoială caracterul metalingvistic al definiției lexicografice, includerea ei în sfera metatextului sau a metadiscursului poate fi contestată, mai ales atunci cînd ea este realizată în manieră specială, prin sinonime, lanţ de sinonime, combinaţie de redare analitică şi sinonime, succesiune de completări secvenţiale etc. Această includere nu trebuie însă exclusă, ci admisă cu specificarea realizării unui metatext (sau unui mediscurs) de un tip special, dar la fel de individualizat ca oricare dintre tipurile metatextuale identificabile.

BIBLIOGRAFIE

Aristotel, 1957-1961. *Organon*, I-III, Bucureşti, Editura Ştiinţifică.

Coseriu, Eugenio, 1970. *Bedeutung und Beizeichnung im Lichte der strukturellen Semantik*, în P. Hartman und H Verney (eds), *Sprachwisenschaft und Übersetzen. Symposion an der Universität Heidelberg 24.2.-26.2.1969*, München, Hueber, p. 104-121.

Coşeriu, Eugeniu, 2013. *Lingvistica textului. O introducere în hermeneutica sensului*, Iaşi, Editura Universităţii „Al. I. Cuza".

Dubois, Jean et Claude, 1971. *Introduction à la lexicographie: le dictionnaire*, Paris, Larousse.

Katz, Jerrold J. and Fodor, Jerry A., 1965. *The Structure of a semantic Theory*, în Jerry A. Fodor/Jerrold J. Katz (eds), *The Structure of Language. Readings in the Philosophy of Language*, Prentice-Hall, Inc., New Jersey, Englewood Cliffs, p. 479-518.

Morris, Charles, 1971. *Writings on the general Theory of Sign*, The Hague – Paris, Mouton.

Nagy, Rodica, 2015. *Dicţionar de analiză a discursului*, Iaşi, Editura Institutul European.

Oprea, Ioan, 1992. *Lingvistică şi filozofie*, Institutul European, Iaşi,

Popa, Cornel, *Teoria definiţiei*, Editura Ştiinţifică, Bucureşti, 1972

Rey-Debove, *Etude linguistique et sémiotique des dictionnaires français contemporains*, Mouton, The Hague – Paris, 1971

Rey-Debove, *Le métalangage*, Le Robert, Paris, 1978

Svensen, Bo, *Practical Lexicography. Principles and Methods of Dictionary-Making*, Oxford University Press, New York, 1993

Zgusta, Ladislav, *Manual of Lexicography*, Praha, 1971

BDD-A27315 © 2017 Editura Universităţii din Suceava
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 08:58:01 UTC)